

Plan för livsmedelskontrollen år 2020

Lagstiftningen ställer krav på att offentlig kontroll är effektiv, ändamålsenlig, riskbaserad och rättssäker. Offentlig kontroll innebär att kontrollera att livsmedelslagstiftningen följs i alla led bland annat genom inspektion, provtagning och revision. Målet med livsmedelskontrollen är säkra livsmedel. I lagstiftningen framgår tydligt att det är livsmedelsföretagarens ansvar.

Österåkers kommun har kontrollansvar för ca 290 livsmedelsanläggningar inom skola, förskola, restaurang, omsorg, butik, tillverkning, import och dricksvatten, m.fl. Under de senaste åren har en ökning av mindre verksamheter kunnat ses. Det har varit bland annat import och tillverkning i mindre skala. Samtidigt som antalet anläggningar ökar så ökar inte den totala årliga kontrolltiden. Detta beror på att många nya anläggningar vid riskklassning erhåller en låg kontrolltid och att befintliga anläggningar får en lägre årlig kontrolltid då de har väl utvecklad, förebyggande egen kontroll.

I arbetsuppgifterna inom livsmedelskontrollen ingår förutom den löpande kontrollen även handläggning av inkomna ärenden, frågor från allmänheten och livsmedelsföretagare, klagomål och utredningar om misstänkt matförgiftning.

Planeringen av kontrollen bygger på en aktuell och ändamålsenlig behovsutredning där alla ingående arbetsuppgifter är inlagda och tid har tilldelats livsmedelsanläggningarna utifrån livsmedelsverkets klassificeringssystem baserat på risk och erfarenhet.

I verksamhetsplaneringen måste det även finnas utrymme för beredskap vid matförgiftningsutredningar, vattenburen smitta, RASFF (Rapid Alert System for Food and Feed), eller annan information om icke säkra livsmedel.

EG 2017/625

Den 14 december 2019 trädde den nya kontrollförordningen i kraft. Kontrollförordningen är i stora delar en sammanslagning av flera av de kontrollförordningar som tidigare reglerade livsmedelskontrollen. Vissa förändringar är införda så som en möjlighet att göra mystery shopping, tystnadsplikt, och uttrycket annan offentlig verksamhet. Det finns fortfarande oklarheter i vad som omfattas av annan offentlig verksamhet, men verkar inom livsmedelskontrollen omfatta råd och information, bland mycket annat, men även bestämmelser om att den som utför offentlig kontroll har rätt till tillträde till områden och lokaler m.m. samt åtkomst till upplysningar och handlingar även hos den som utför annan offentlig verksamhet. I många delar, inte minst möjligheten att debitera avgifter, kommer Svenska rättsakter att uppdateras under 2020 för att omfatta de nya begreppen. Innan detta skett kan inte förordningen tillämpas i sin helhet.

2006:1166

Enligt nuvarande avgiftsförordning ska livsmedelskontrollen finansieras av kontrollavgifter. Det finns dock vissa arbetsuppgifter såsom information, rådgivning, viss utredning och vissa beslut mm som inte kan finansieras av kontrollavgifter.

Behov

Baserat på objektsregistret vid i början av november 2019 är behovet för 2020 ca 800 timmar riskklassad kontrolltid. 10 % av den riskklassade kontrollen uppskattas som uppföljande offentlig kontroll. Tid för registreringar beräknas uppgå till ca 60 timmar i likhet med tidigare år.

Administrativt arbete, planering, kompetensutveckling och tid för resor beräknas till ca 1275 timmar. Medan klagomål, information, beredskap och andra inte kontrollrelaterade uppgifter beräknas uppgå till ca 450 timmar. I den planerade tiden räknas under 2020 nya registrerade anläggningars kontrolltid in.

Kontrollskuld från föregående år beräknas preliminärt bli ca 100 timmar. Orsak till att det finns en kontrollskuld grundas i högre sjukfrånvaro än tidigare år.

Från och med 1 mars 2018 hanteras livsmedelslarm i Sverige genom iRASFF en nationell del av varningssystemet RASFF som används inom EU. Sedan iRASFF infördes har vi hanterat många fler livsmedelslarm än tidigare år. Livsmedelslarmen handlar oftast om odeklarerade allergener och ett återdragande av produkten. Livsmedelsinspektören har då i uppgift att kontrollera att berörda livsmedelsanläggningar tagit emot larmet och hanterat varan så som angivits i larmmeddelandet. Det kan vara aktuellt att spåra varan vidare till annan livsmedelsanläggning. Resultatet rapporteras sedan i iRASFF-systemet. Vid livsmedelslarm krävs snabbt agerande och snabb återkoppling för att inte fördröja ett återdragande och därmed utsätta konsumenterna för en risk. Vid fungerande rutiner hos livsmedelsanläggningen ingår inte uppföljningen i kontrolltiden och därmed kan inte iRASFF-larm finansieras med kontrollavgifterna.

Tabellen nedan visar fördelning av tid

Livsmedel	timmar
Registrering - avgiftsfinansierad	60
Kompetensutveckling, samverkan och kalibrering av kontrollen, ingår i timtaxan	400
Planering + förberedande arbete, ingår i timtaxan	300
Administrativt arbete, ingår i timtaxan	375
Tid för resor i samband med kontroll, ingår i timtaxan	200
Klagomål - anslagsfinansierad	80
Uppsökande verksamhet - anslagsfinansierad	60
Kontrollrelaterat + ej kontrollrelaterat arbete - anslagsfinansierad	210
Beredskap för oförutsedda händelser tex utbrottsutredningar, anslagsfinansierad	100
Planerad kontroll – avgiftsfinansierad (Riskklassad tid, extra kontroll, kontrollskuld)	1080
Summa timmar livsmedel	2905

Personella resurser

Beräkningar är gjorda på full bemanning och grundas i Livsmedelsverkets nuvarande riskklassningssystem.

Effektmål

Effekten av kontrollen följs upp vart annat år. Nästa gång är 2021 och omfattar områden där tydliga krav finns i lagstiftningen och där erfarenheten visat på brister i efterlevnad. Ingående kontrollområden är fungerande termometer, allergüinformation vid försäljning av förpackade livsmedel och avfallshantering.

Nyckeltal

Minst 75 % av besöken bör vara oanmälda.

Befintliga objekt inom riskklass 2 – 6 och med en justerad årlig kontrolltid på minst 2,5 timmar ska kontrolleras minst en gång under kalenderåret och samtliga registrerade anläggningar över en 3 – 5-årsplan.

Planerade projekt

Livsmedelsverket planerar och samordnar projekt för att öka effektiviteten i kontrollen och ge deltagarna kompetensutveckling och samtidigt få ett brett underlag för utvärdering. I den fleråriga nationella kontrollplanen ingår 21 operativa mål som livsmedelskontrollen i Sverige arbetar med. De 21 operativa målen har datumsatts och brutits ned i olika projekt och egna lokala aktivitetsmål. Vissa av målen omfattar kontroll i primärproduktionen som utförs av Länsstyrelsen.

Livsmedelsverket har tagit fram operativa mål som grundas i påtalade brister vid DG Sante-F revisionernas bedömning av Sveriges livsmedelskontroll.

SILK (samverkansgrupp inom livsmedelskontrollen) inom MSL har tagit fram två kontrollprojekt som omfattar provtagning och analys.

Nedan finns några av de projekt som bedöms kunna vara aktuella i Österåkers kontrollplanering.

Projekt & utbildningar	Senast tidpunkt	Provtagning	Ansvarig
Uppgifter om ingredienser	31 dec 2022	Nej	SLV
Skötsel och underhåll av dricksvattenreservoarer ²	31 dec 2022	Nej	SLV
Spårbarhet kött ¹	31 dec 2022	Nej	SLV
Spårbarhet ägg ²	31 dec 2022	Nej	SLV
Ekologiska varor	31 dec 2022	Nej	SLV
Information om allergener	31 dec 2022	Nej	SLV
Tillsatser renhet	31 dec 2022	Nej	SLV
Tillsatser ²	31 dec 2022	Nej	SLV
Kaffe - Akrylamid ²	31 dec 2022	Nej	SLV
Kaffe - Mykotoxin	31 dec 2022	Nej	SLV
Kosttillskott – fiskoljebaserade tillskott och D-vitamintillskott	31 dec 2022	Nej	SLV
Provtagning av is från ismaskin	31 okt 2020	Ja	SILK
Syntetiska färgämnen i produkter riktade till barn	31 okt 2020	Ja	SILK
Allergener på restaurang	Feb - mars	Nej	SILK
Animaliska biprodukter i butik	31 dec 2020	Nej	MHE
Mikroorganismer i vattenautomater	31 dec 2020	Ja	MHE
Pedagogiskt rengöringsprojekt	31 dec 2020	Nej	MHE
Matsvinn, information till storkök	31 dec 2020	Nej	Nämndmål

¹ Under 2020 samordnar SLV kontrollprojekt om spårbarhet kött. ² Preliminära kontrollprojekt som SLV samordnar under 2020-2022.

Då projekten inte är helt färdigutvecklade kan något eller några projekt komma att utgå. Orsak kan tex vara att projektet omfattar objekttyper eller livsmedel som inte finns i Österåkers kommun. De projekt ovan där SLV är ansvarig är prioriterade då det är projekt som har tagits fram ur de operativa målen. Projekt under operativa målen ska vara genomförda senast 31 dec 2022.

Mer om projekten finns i projektplaner.

Finansiering

Principen är att kontrollen ska finansieras genom avgifter och att övriga tillsynsuppgifter ska finansieras genom anslag. Avgiftsfinansiering ska bland annat ske genom:

- Avgift för registrering,
- Årlig kontrollavgift,
- Avgift för uppföljande kontroll och klagomålsbaserad kontroll som är befogad.

Den årliga kontrollavgiften bygger på timtaxa. Den ska täcka de kostnader som uppstår direkt vid genomförande av planerad kontroll och finansiera vissa overheadkostnader. Det är till exempel provtagning, mätutrustning, administration, bilar, lokaler och ledningssystem. Timtaxan ska därför sättas så att både den årliga kontrolltiden och overheadkostnaderna finansieras genom avgiftsuttaget.

Samverkan

Samverkan sker genom deltagande i SILK, STONO, SPAT samt gemensamma utbildningar med grannkommunerna.

/LL 2019-12-19, ML 2020-01-08